

451/1991 Sb.

Zákon

ze dne 4. října 1991,

Kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky

Vyhlášeno dne 5. listopadu 1991, datum poslední novelizace 1. ledna 2024

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

(1) Tento zákon stanoví některé další předpoklady pro výkon funkcí obsazovaných volbou, jmenováním nebo ustanovováním

- a) v orgánech státní správy České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky,
- b) v Československé armádě,
- c) ve Federální bezpečnostní informační službě, Federálním policejním sboru, Sboru hradní policie,
- d) v Kanceláři prezidenta České a Slovenské Federativní Republiky, Kanceláři Federálního shromáždění, Kanceláři České národní rady, Kanceláři Slovenské národní rady, Úřadu vlády České a Slovenské Federativní Republiky, Úřadu vlády České republiky, Úřadu vlády Slovenské republiky, Kanceláři Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky, Kanceláři Ústavního soudu České republiky, Kanceláři Ústavního soudu Slovenské republiky, Kanceláři Nejvyššího soudu České a Slovenské Federativní Republiky, Kanceláři Nejvyššího soudu České republiky, Kanceláři Nejvyššího soudu Slovenské republiky, v prezídiu Československé akademie věd a v předsednictvu Slovenské akademie věd, u Nejvyššího správního soudu a v Národní rozpočtové radě,
- e) v Československém rozhlasě, Českém rozhlasě, Slovenském rozhlasě, Československé televizi, České televizi, Slovenské televizi, Československé tiskové kanceláři, Československé tiskové kanceláři České republiky a Československé tiskové kanceláři Slovenské republiky,
- f) ve státních podnicích, státních organizacích, akciových společnostech, kde většinovým akcionářem je stát, v podnicích zahraničního obchodu, ve státní organizaci Československé státní dráhy, státních fondech, ve státních peněžních ústavech a Státní bance československé,
- g) v úřadech územních samosprávných celků,

pokud se dále nestanoví jinak.

(2) Funkcemi podle odstavce 1 písm. a) se rozumí v orgánech státní správy České republiky služební místa představených podle zákona o státní službě a pracovní místa vedoucích zaměstnanců, kteří jsou veřejnými funkcionáři podle § 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů, a vedoucích zaměstnanců zařazených v Národním bezpečnostním úřadu, Národním úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost a v Nejvyšším kontrolním úřadu a funkcemi podle odstavce 1 písm. b) se rozumí v ozbrojených silách České republiky a v Generálním štábu Armády České republiky⁷⁾ funkce s plánovanou hodností plukovník a generál a funkce vojenských přidělců.

(3) Funkcemi podle § 1 odst. 1 písm. f) se rozumí funkce vedoucího organizace a vedoucích pracovníků v jeho přímé řídicí působnosti a služební místa představených podle zákona o státní službě. Na vysokých školách a na veřejných vysokých školách⁵⁾ se těmito funkcemi rozumějí rovněž funkce volených akademických funkcionářů a funkce schvalované akademickým senátem vysoké školy a fakulty. Funkcemi podle odstavce 1 písm. g) se rozumí funkce vedoucího úřadu a vedoucích úředníků.

(4) Tento zákon stanoví též některé další předpoklady pro výkon funkce soudce, předsedícího, prokurátora, vyšetřovatele prokuratury, státního notáře, státního arbitra a pro osoby vykonávající činnost justičního čekatele, justičního kandidáta, právního čekatele prokuratury, notářského čekatele a arbitrážního čekatele.

(5) Tento zákon stanoví též podmínky spolehlivosti pro možnost provozování některých koncesovaných živností.¹⁾

§ 2

(1) Předpokladem pro výkon funkce uvedené v § 1 je, že občan v období od 25. 2. 1948 do 17. 11. 1989 nebyl

a) příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve složce Státní bezpečnosti,

b) evidován v materiálech Státní bezpečnosti jako rezident, agent, držitel propůjčeného bytu, držitel konspiračního bytu, informátor nebo ideový spolupracovník Státní bezpečnosti,

d) tajemníkem orgánu Komunistické strany Československa nebo Komunistické strany Slovenska od stupně okresního nebo jemu na roveň postaveného výboru výše, členem předsednictva těchto výborů, členem ústředního výboru Komunistické strany Československa nebo ústředního výboru Komunistické strany Slovenska, členem Byra pro řízení stranické práce v českých zemích nebo členem Výboru pro řízení stranické práce v českých zemích, s výjimkou těch, kteří tyto funkce zastávali pouze v období od 1. 1. 1968 do 1. 5. 1969,

e) pracovníkem aparátu orgánů uvedených pod písmenem d) na úseku politického řízení Sboru národní bezpečnosti,

f) příslušníkem Lidových milicí,

g) členem akčního výboru Národní fronty po 25. 2. 1948, prověřkových komisí po 25. 2. 1948 nebo prověřkových a normalizačních komisí po 21. 8. 1968,

h) studentem na Vysoké škole Felixe Edmundoviče Dzeržinského při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik pro příslušníky Státní bezpečnosti, Vysoké škole ministerstva vnitra Svazu sovětských

socialistických republik pro příslušníky Veřejné bezpečnosti, Vyšší politické školy ministerstva vnitra Svazu sovětských socialistických republik nebo vědeckým aspirantem anebo účastníkem kursů delších než 3 měsíce na těchto školách.

§ 3

(1) Předpokladem pro výkon funkcí podle § 1 ve federálním ministerstvu vnitra, Federální bezpečnostní informační službě, ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie je, že občan v období od 25. 2. 1948 do 17. 11. 1989 nebyl

a) příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve složce Státní bezpečnosti na úseku s kontrarozvědným zaměřením,

b) zařazen na funkci náčelníka odboru a vyšší ve složce Státní bezpečnosti,

c) studentem na Vysoké škole Felixe Edmundoviče Dzeržinského při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik pro příslušníky Státní bezpečnosti, Vysoké škole ministerstva vnitra Svazu sovětských socialistických republik pro příslušníky Veřejné bezpečnosti, Vyšší politické školy ministerstva vnitra Svazu sovětských socialistických republik nebo vědeckým aspirantem anebo účastníkem kursů delších než 3 měsíce na těchto školách,

d) ve Sboru národní bezpečnosti ve funkci tajemníka hlavního výboru Komunistické strany Československa nebo hlavního výboru Komunistické strany Slovenska, členem hlavního výboru Komunistické strany Československa nebo hlavního výboru Komunistické strany Slovenska, členem celouťvarového výboru Komunistické strany Československa anebo celouťvarového výboru Komunistické strany Slovenska nebo příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve Správě pro politickovýchovnou, vzdělávací, kulturní a propagační činnost federálního ministerstva vnitra,

e) osobou uvedenou v § 2 odst. 1 písm. b) až g).

§ 4

(1) Skutečnosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) a b) dokládá občan osvědčením vydaným federálním ministerstvem vnitra.

(3) Skutečnosti uvedené v § 2 odst. 1 písm. d) až h) dokládá občan čestným prohlášením.

§ 5

Občan, který má vykonávat funkci v orgánu nebo organizaci uvedených v § 1, předkládá osvědčení, čestné prohlášení, popřípadě nález vedoucímu tohoto orgánu nebo organizace. O vydání osvědčení žádá federální ministerstvo vnitra občan, pokud dále není uvedeno jinak.

§ 6

(1) Namísto občana, který má vykonávat funkci uvedenou v § 1, nebo občana, který takovou funkci ke dni účinnosti tohoto zákona vykonává, žádá federální ministerstvo vnitra o vydávání osvědčení,

a) jde-li o občana, který je do funkce volen, ten orgán, jemuž tato volba přísluší,

b) jde-li o občana, který je do funkce jmenován, ten orgán, jemuž jmenování občana do této funkce přísluší,

c) jde-li o občana, který je do funkce ustanoven, ten orgán, jemuž toto ustanovování přísluší.

Vedoucí orgánu nebo organizace zároveň tohoto občana upozorní, že je mu povinen předložit osvědčení do 30 dnů po jeho doručení.

(2) Žádost o vydání osvědčení namísto občana, který ke dni účinnosti tohoto zákona vykonává funkci uvedenou v § 1, musí být zaslána federálnímu ministerstvu vnitra nejpozději do 30 dnů ode dne účinnosti tohoto zákona.

(3) Federální ministerstvo vnitra zašle osvědčení občanu, jehož se týká, nejpozději do 60 dnů ode dne doručení žádosti a současně o zaslání tohoto osvědčení vyrozumí toho, kdo o vydání osvědčení požádal.

(4) Jestliže občan, který ke dni účinnosti tohoto zákona vykonává funkci uvedenou v § 1, nepředloží osvědčení vedoucímu orgánu nebo organizace do 30 dnů po jeho obdržení, požádá vedoucí orgánu nebo organizace do sedmi dnů federální ministerstvo vnitra o zaslání opisu osvědčení.

§ 7

Prezident České a Slovenské Federativní Republiky, předsednictvo Federálního shromáždění, předsednictvo České národní rady, předsednictvo Slovenské národní rady, vláda České a Slovenské Federativní Republiky, vláda České republiky a vláda Slovenské republiky, generální prokurátor České a Slovenské Federativní Republiky, generální prokurátor České republiky a generální prokurátor Slovenské republiky požádají federální ministerstvo vnitra o vydání osvědčení o osobách v souvislosti s výkonem funkcí zakládaných jmenováním, u kterých jim toto právo přísluší podle zvláštních předpisů. Federální ministerstvo vnitra je povinno této žádosti neprodleně vyhovět.

§ 8

(1) Každý občan starší 18 let má právo si požádat federální ministerstvo vnitra o vydání osvědčení podle § 2 odst. 1 písm. a), b) a c), popřípadě i nálezů podle § 13.

(2) Žádost o vydání osvědčení musí být opatřena úředně ověřeným podpisem žadatele.

§ 9

(1) Osvědčení vydává federální ministerstvo vnitra a doručuje je občanovi do vlastních rukou; to neplatí, vydává-li osvědčení podle § 7.

(2) Jsou-li podklady pro vydání osvědčení v držení jiného státního orgánu, je tento orgán povinen na žádost federálního ministerstva vnitra poskytnout do sedmi dnů tomuto ministerstvu veškeré podklady a další informace

potřebné pro vydání osvědčení.

§ 10

Osvědčení, nález a údaje v nich uvedené nejsou pro účely tohoto zákona a pro účely soudního řízení utajovanými informacemi.

§ 13

Přestupky

(1) Fyzická osoba se jako osoba, která má učinit čestné prohlášení o požadovaných skutečnostech, dopustí přestupku tím, že v úmyslu dosáhnout přijetí do některé z funkcí podle tohoto zákona nebo v ní setrvat uvede nesprávný nebo neúplný údaj nebo požadovaný údaj zatají.

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, vůči níž je osoba, která má splňovat některé další předpoklady pro zastávání určené funkce podle tohoto zákona, v pracovněprávním nebo obdobném vztahu, se dopustí přestupku tím, že

a) nevyžádá předložení dokladů o splnění předpokladů pro výkon takové funkce, nebo

b) neučiní stanovená opatření, ačkoli ví, že osoba, která zastává takovou funkci, nesplňuje předpoklady pro její výkon.

(3) Za přestupek podle odstavce 1 nebo 2 lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

§ 14

(1) Nesplňuje-li občan pro výkon funkce předpoklady uvedené v § 2, skončí pracovní poměr výpovědí danou organizací nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se organizace o tom dozvěděla, pokud nedojde ke skončení pracovního poměru dohodou nebo jiným způsobem v dřívějším termínu, nebo nedojde-li k zařazení občana na jinou funkci, než která je uvedená v § 1.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně pro skončení služebního poměru propuštěním, ²⁾ pokud občan nesplňuje pro výkon funkce předpoklady uvedené v § 3.

(3) Odmítl-li občan učinit čestné prohlášení o skutečnostech uvedených v § 2 odst. 1 písm. d) až h), nebo je-li čestné prohlášení nepravdivé, postupuje se podle odstavce 1 nebo 2.

§ 15

Nesplňuje-li prokurátor nebo vyšetřovatel prokuratury pro výkon funkce předpoklady uvedené v § 2, je tato skutečnost důvodem pro skončení jeho pracovního poměru.

§ 16

Za podmínek uvedených v § 14 odst. 1 podá příslušný orgán návrh na odvolání soudce nebo přisedícího z jeho funkce.

§ 17

Na skončení pracovního poměru podle § 14 a 15 se nevztahují ustanovení zákoníku práce o možnosti organizace dát výpověď jen s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu.³⁾

§ 18

(2) Neplatnost skončení pracovního nebo služebního poměru může občan uplatnit u soudu nejpozději ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní nebo služební poměr skončit. K řízení je příslušný krajský soud podle místa trvalého pobytu občana, a to jako soud prvního stupně.

§ 19

Zveřejňování skutečností uvedených v osvědčení nebo v nálezů nebo zveřejňování osvědčení nebo nálezů samotného, jakož i zveřejňování jakýchkoli podkladů k jejich vypracování, je bez předchozího písemného souhlasu občana zakázáno.

§ 20

Ustanovení § 1 až 3 se nevztahuje na občany narozené po 1. prosinci 1971. Po těchto občanech se nevyžaduje osvědčení ani čestné prohlášení podle § 4 tohoto zákona.

§ 21

(1) Vydavatelé periodického tisku a provozovatelé rozhlasového a televizního vysílání, agenturního zpravodajství a audiovizuálních pořadů na základě uděleného oprávnění (licence) mohou sami za sebe nebo po předchozím písemném souhlasu za pracovníka, kterého zaměstnávají a který se podílí na tvorbě myšlenkového obsahu uvedených sdělovacích prostředků, požádat federální ministerstvo vnitra o vydání osvědčení nebo komisi o vydání nálezů; ustanovení § 6 odst. 3, § 9 odst. 1, § 10, 12, 13, § 18 až § 20 tohoto zákona platí pro tyto případy obdobně.

(2) Předsedové nebo jim na roveň postavení představitelé politických stran, politických hnutí a sdružení ⁴⁾ mohou z sebe nebo za člena vedení politické strany, politického hnutí nebo sdružení požádat po jeho předchozím písemném souhlasu federální ministerstvo vnitra o vydání osvědčení nebo komisi ustanovenou podle § 11 o vydání nálezů. Ustanovení uvedená v odstavci 1 platí pro tyto vztahy obdobně.

§ 22

(1) Zmocní-li zákony národních rad ministry vnitra a ministry spravedlnosti České republiky a Slovenské republiky

ke zjišťování skutečností uvedených v § 2 odst. 1, jsou federální ministerstvo vnitra a komise povinny vyhovět jejich žádostem o vydání osvědčení nebo nálezu.

(2) Způsob ukončení služebního poměru příslušníků Sboru nápravné výchovy České republiky a Sboru nápravné výchovy Slovenské republiky a policistů zařazených v Policii České republiky a Policejním sboru Slovenské republiky stanoví zákony národních rad.

§ 23

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Havel v. r.

v z. Battěk v. r.

místopředseda FS ČSFR

Čalfa v. r.

¹⁾ § 27 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), a příloha č. 3 tohoto zákona.

²⁾ § 16 odst. 1 písm. c) zákona č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie.

³⁾ § 59 odst. 2 až 4 zákoníku práce.

⁴⁾ Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, ve znění zákona č. 300/1990 Sb.

⁵⁾ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.